

„Tot nu toe heb je alles gekregen”

door

COOS COVENS

W

„We kunnen best de grote bocht van de weg afsteken,” meende Henk. „Als we achter ’t erf van Warnink de sloot overspringen en dan ’t weiland door, dan zijn we zó bij de molen. Dan hebben we die grote omweg niet te maken. Als jij tenminste over die sloot durft.”

„Ik durf best,” zei Bas. „Maar mijn benen zijn niet zo lang als de jouwe. Ik moet me eerst trainen.”

„Goed. Dan trainen we dagelijks bij ons op de wei.”

„Of achter de eikenbosjes over de greppel? Die zal zowat even breed zijn als de sloot.”

„We zullen hem meten.” Henk, groot en fors voor zijn elf jaren, liep met de handen in de zakken naast Bas, die, een jaar jonger, maar er klein en tenger uitzag. En toch was Bas ook niet klein voor zijn leeftijd. Het leek alleen zo, als je de twee jongens samen zag. En dat gebeurde bijna altijd, want Henk en Bas waren onafscheidelijke vrienden. Samen hadden ze, toen ze nog klein waren, in de zandbak gespeeld, die op ’t erf van De zeven Olmen stond, samen gingen ze naar de school in ’t dorp, samen kwamen ze thuis, samen haalden ze kattenkwaad uit, samen droegen ze de straf, ja, als Meester er geen stokje voor gestoken had, zouden ze in de klas ook samen in de bank gezeten hebben. Maar dat kon niet: Henk zat in de rij van de vijfde en Bas in die van de vierde, want Henk was een jaar eerder naar school gegaan dan Bas.

„Wat is er toch bij jullie aan de hand?” vroeg Bas, terwijl ze verder liepen. Iedereen doet zo geheimzinnig.”

„Ik weet ’t niet. Misschien gaan we wel verhuizen. Ik hoorde Moeder laatst zo iets zeggen, maar ze zweeg dadelijk, zodra ik er aankwam. ’t Schijnt nog niet zeker te zijn.”

„Verhuizen?” Bas voelde een hevige schrik. „Maar dan zouden jullie toch wel de boel gaan inpakken,” stelde hij zichzelf gerust.

„Ik weet ’t niet, hoor, misschien is ’t wel heel wat anders. In elk geval heeft Vader de hooibergen volgeladen, dus misschien blijven we wel. Kom, laten we gaan trainen.”

Ze waren op De zeven Olmen gekomen, de boerderij, waar Bas woonde.

„Moeder,” schreeuwde Bas, terwijl hij slingerend met zijn broodtrommeltje de keuken inkwam.

Maar Moeder was er niet. Alleen Mattie, Bas’ oudste zuster, zat aardappelen te schillen.

„Waar is Moeder?”

„Naar de Zandhoeve.”

De jongens keken elkaar veelbetekenend aan. Zie je wel, er was tóch wat aan de hand!

Hun nieuwsgierigheid deed hen de richting inslaan naar de Zandhoeve. Juist, toen ze 't erf opliepen, zagen ze Bas' Moeder de deur uit komen.

„Ik ben toch zó blij voor jullie, dat 't nu in orde is,” zei ze hartelijk tegen Weenink en z'n vrouw. „Maar wij zullen jullie wel missen.”

„Voor mijn broer Rinus is het ook een hele opluchting. Het ging niet in de stad. Als je je hele jeugd op 't land hebt doorgebracht, is 't niks, om dag in dag uit achter 't stuur van een autobus te zitten. En Riesjes gezondheid laat heel wat te wensen over. 't Wordt hard tijd, dat hij de stad vaarwel zegt!

Moet je die jongens zien,” viel ze zichzelf in de rede. „Die hebben natuurlijk al lang de lucht ervan gekregen, dat er wat aan 't handje is. Hun ogen vallen haast uit hun hoofd, zo luisteren ze. Doen jullie dat op school bij Meester ook?”

„Flauw,” vond Henk. „Maar Moeder, wat is er nu toch?”

Moeder keek Vader aan, en toen zei Vader 't: „We gaan emigreren.”

„Emigreren?” Bas zocht in z'n geheugen, waar hij dat woord meer had gehoord. 't Moest op school zijn geweest. Meester had het genoemd. Maar . . .

„Emigreren?” Henk was er gauwer achter, wat dat betekende. „Gaan we naar 'n ander land? Waarheen? Wanneer?”

„Met September. We hebben al plaatsen voor de boot.”

„Waarheen?” drong Henk nog aan.

„Naar Australië.” Drukke Henk werd er stil van, zuchtte van heerlijkheid.

Bas was óók stil. Australië, dat was vreselijk ver weg.

„Wie komt er dan hier wonen?” vroeg hij alleen.

„M'n jongste broer. Hij is nu chauffeur, maar wil graag weer 't boerenbedrijf in. Dus alles blijft verder, zoals het is. Hij neemt de hele inboedel en de veestapel over.”

„En wij gaan naar Australië! Aus-tráá-lië!” joelde Henk het uit.

De Weeninks waren weg en Rinus woonde met z'n gezin op de Zandhoeve. Bas vond 't vreselijk. Wat had hij nu nog voor vriend? Riesje — hij haalde z'n neus op.

'n Echt stadsjongetje, 'n juffershondje noemde hij hem in gedachten. Riesje wilde altijd maar boeken met plaatjes kijken, verhalen lezen over planten en vogels, Riesje zat op school naast hem, hoewel hij toch ruim een half jaar jonger was. En Riesje was knap! Dadelijk had hij z'n sommen af. En in z'n taalwerk maakte hij bijna nooit fouten. Nou ja, óók 'n kunst, als je in de stad had gewoond, waar ze zoveel op school moesten leren. Dan had hij het ook wel gekund! De eerste tijd was Riesje samen met hem naar school

gegaan. Maar nu begon dat Bas te vervelen. Riesje bedacht nooit wilde spelletjes, Riesje durfde niet in een boom te klimmen, Riesje liep een eind om als hij een koe zag, Riesje vertelde alleen altijd maar van de grote stad. En wie heette er nou Riesje?

Bas werd vervelend, Bas werd lastig thuis.

„k Begrijp niet, dat je niet naar de Zandhoeve gaat,” had z'n oudste broer Harmen gezegd, toen Bas aldoor maar om hem heen bleef draaien. „Ga vòrt! Vroeger zat je ook niet de hele dag thuis.”

„Nu,” mopperde Bas, „maar toen was Henk er.”

„En nu is Riesje er. Kom, schiet op, je loopt me in de weg.” En meteen zette hij de paarden aan, die de maaimachine moesten trekken.

Bas slenterde naar de pomp, waar Gert bezig was.

„Dan heb je net 'n leuke vrind, en dan gaat hij weg!” mopperde hij landerig tegen Gert.

„Ja, jò, zo is 't leven nu eenmaal. Maar Henk is niet de enige jongen, die je vriendje kan zijn!”

„Vriendje, vriendje!” stoof Bas op. „Jullie denken altijd allemaal, dat ik nog maar 'n baby ben!”

„Ben je ook!” lachte Gert, en tilde hem met één armzwaai de hoogte in. Bas trachtte zich los te worstelen, wrong zich met armen en benen uit de knellende greep. „Bah, jullie zijn allemaal even akelig!”

„Alleen Henk was goed, hè?” plaagde Gert nog. maar Mattie zei sussend:

„Kom, ik zou maar naar Riesje gaan.”

„Riesje is veel te klein voor mij!” zei Bas trots.

„Maar hij weet 'n heleboel meer dan jij, jongetje. 'k Zou maar eens proberen, óók zoveel te weten!”

„Nogal 'n kunst, als je in de stad op zo'n moeilijke school bent geweest. Riesje vindt hier alles even makkelijk!”

„Heeft hij dat gezegd?”

„Nee . . . nee, niet zó . . . !” moest Bas toegeven.

„Nou dan. Riesje kent hier niemand. En de jongens van school wonen veel te ver. Je moet 't hem niet zo akelig maken,” meende Moeder, die net aan kwam lopen.

Maar 't was gek, hoe meer Harmen en Gert en Mattie en Vader en Moeder hem aanspoorden, toch vriendschap met Riesje te sluiten, des te meer kreeg Bas het land aan hem.

Eerst had Riesje nog moeite gedaan. Bas voor zich te winnen, maar toen hij merkte, dat Bas hem links liet liggen, staakte hij zijn pogingen. Thuis speelde hij met Robbie, z'n broertje van drie jaar, en op school was hij goede maatjes met iedereen, behalve met Bas.

Ze gingen ook niet meer samen naar school. Bas zorgde ervoor, weg te zijn, als Riesje kwam, en met 't naar huis gaan haastte hij zich, om toch maar vooral niet met hem samen te hoeven gaan.

Zo kwam de herfst. De koude regenvlagen striemden elke dag neer op mens en dier. Het vee werd in de stal gehaald: het werd te vochtig en te koud op 't land. De mensen hokten bij elkaar om 't keukenfornuis.

Maar de beide jongens, Bas en Riesje, zaten vaak op school, waar nog geen kachel brandde, te rillen. Liefst waren ze gaan hollen en draven, om lekker warm te worden, maar ze moesten stil zitten en met verkleumde vingers hun pen vasthouden. Bas was 't gewend en trok er zich niet al te veel van aan. Maar Riesje begon te hoesten, en op zekere dag zat Bas alleen in de bank. Riesje was ziek.

Riesje werd erg ziek. Longontsteking, zei de dokter. Op school vroeg Meester elke dag aan Bas, hoe 't nu met Riesje ging, en Bas kreeg vruchten mee van de jongens, die hij aan Riesje moest gaan brengen. Hij deed 't trouw: 't moest immers, maar gaf altijd bij de achterdeur alles af, wat hij had meegebracht. Uit zichzelf zou hij nooit naar Riesje zijn toegegaan.

Maar op 'n dag kon hij niet zo gauw weggkomen. Riesjes Moeder stond daar met 'n stralend gezicht voor hem.

„Ga nú eens naar binnen!” zei ze.

En ja, daar, aan de keukentafel, zat Riesje.

Nog magerder en kleiner leek hij dan eerst.

„Dag!” zei Bas verlegen.

„Dag!” zei Riesje ook maar.

„Ben je weer beter?”

„Bijna. Als het mooi weer is, mag ik even uit. En dan weer naar school.”

„Hij verlangt naar school,” zei Riesjes Moeder.

„Hij vindt 't fijn, met de jongens te spelen. Hier heeft hij alleen maar Robbie, en die is toch eigenlijk te klein voor hem.”

Ze zei het, zonder er blijkbaar aan te denken, dat Bas er toch ook was. Bas

voelde zich op de één of andere manier verongelijkt. Riesje verlangde naar de andere jongens — niet naar hem!

Dat heb je er zelf naar gemaakt, wist hij. Zo gauw hij maar kon, ging hij weer weg. Ja, hij zou zich laten kennen! Riesje moest dan maar een vriendje onder die jongens uitzoeken! Hij zou er zich niets van aantrekken!

Toen Riesje weer op school kwam, was Sinterklaas al voorbij. Dat feest had hij op school gemist! Maar nu — veertien dagen voor Kerstmis — moest hij 't maar wagen, zei de dokter. Maar oppassen voor tocht!”

's Middags was het zó vroeg donker, dat Meester het licht moest aansteken. „Kruip nu maar gezellig bij elkaar in de voorste banken,” zei hij, „dan ga ik jullie nog wat ter ere van Riesje voorlezen.”

't Werd donkerder buiten. Meesters stem lokte de kinderen weg uit de klas, uit het dorp, uit het land, naar de bergen, waar de reizigers door sneeuwstormen werden overvallen. Zij volgden de gids, die de vermiste mensen ging zoeken, en zelf bijna omkwam, zij volgden de grote St. Bernhardshond op zijn speurtocht en ademden verlicht op, toen bleek, dat de moedige gids nog leefde.

Ze vonden 't jammer, toen 't verhaal uit was. Met veel lawaai kleedden ze zich aan in de gang, zochten naar hun klompen.

Bas kon z'n ene klomp niet zo gauw vinden. O, daar, achter de kaplaarzen van Mienieke van Dominee, dáár stond hij.

Toen Bas buiten kwam, zag hij, dat Riesje voor hem uitging. Even aarzelde hij. Zou hij hem inhalen? 't Wás veel gezelliger, samen te gaan. Maar nee, dan was 't net, of hij 't zo prettig vond, dat Riesje er weer was.

Toen zij de laatste huizen van 't dorp voorbij waren en de geheimzinnige stammen van de bomen de schemering nóg dieper maakten, wachtte Riesje op Bas.

„Bas, zullen we samen gaan?” vroeg hij, terwijl hij met hem mee opliep.

„Hm.” bromde Bas, niet zeer aanmoedigend. En Bas bleef zwijgen.

Bij het erf van Warnink bleef Bas staan.

„Nou, aju,” zei hij, „ik steek hier 'n stuk af. Ik neem de weg over 't erf.”

Riesje greep hem bij de arm. „Bas,” zei hij dringend, „ga met mij mee de grote weg!” — „Waarom?”

„Ik wou met jou samen. In de stad waren altijd mensen.”

Ineens begreep Bas het, Riesje vond het griezelig in 't donker. Hij moest aan Henk denken. Henk durfde alles. Veel meer dan hij. Maar Henk had hem nooit in de steek gelaten. Henk had over de sloot kunnen springen lang voor dat hij, Bas, dat kon. Maar Henk had geduldig de grote weg gelopen, totdat zij beiden de kortere weg konden gaan. Henk was sterk. Henk was flink. Henk was 'n echte vriend. „Tot nu toe heb je alles gekregen, nu zul je ook eens moeten geven!” Wie zei dat? Waren het zijn gedachten? Hij zag Riesje daar staan. Riesje, die nooit een vriendelijk woord van hem had gehad, en die toch niet boos was geworden. Riesje, die al z'n vriendjes in de grote stad had achtergelaten, en hier eigenlijk zo alleen was. Riesje, die tegen zijn bokkigheid toch altijd vriendelijk was gebleven. Riesje, die over de stad vertelde en over de boeken die hij had gelezen, omdat hij dacht, dat Bas dat prettig zou vinden.

„Jô, schiet op!” zei hij, terwijl hij Riesje een vriendschappelijke por gaf. „het weiland zal ook veel te nat zijn, ik kan beter met jou meegaan. Heb je dat boek over Australië nog?” „Ja, kom je 't eens kijken?” „Goed!” Op 'n drafje liepen ze voort. In de verte zagen ze 't licht van De zeven Olmen al. Ineens was alles prettig. Riesje voelde zich veilig met Bas. En Bas had nog nooit geweten, dat 't zó prettig was, als iemand je nodig had.

